

УДК 336.5

JEL classification: I38, L31, O35, R58

Тетяна ШАПОВАЛОВА

кандидат економічних наук, доцент,
доцент,
кафедра соціології та соціальної роботи,
Національний університет «Львівська
політехніка», Україна
E-mail: gg39358@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-2535-867X
Researcher ID:
<https://publons.com/researcher/3770408/>

Дарина ШУМІНСЬКА

кафедра соціології та соціальної роботи,
Національний університет «Львівська
політехніка», Україна
E-mail: darynashumy@gmail.com

© Тетяна Шаповалова, Дарина Шумінська,
2021

Отримано: 01.02.2021 р.

Прорецензовано: 16.02.2021 р.

Рекомендовано до друку: 24.02.2021 р.

Опубліковано: 24.02.2021 р.

Ця стаття розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0, яка дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії, за умови правильного цитування оригінальної роботи.

Тетяна Шаповалова (Україна)
Дарина Шумінська (Україна)

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ СІМЕЙ, ДЕ ВИХОВУЮТЬСЯ ДІТИ З ІНВАЛІДНІСТЮ

АНОТАЦІЯ

Вступ. У теперішній час в Україні пріоритетним завданням соціальної політики є забезпечення гідного рівня життя для всіх категорій населення, які опинилися в складних життєвих обставинах, зокрема сімей, які виховують дітей з інвалідністю. За останні 5 років кількість українських сімей, де виховуються діти з інвалідністю збільшилась на 20 % згідно з даними Державної служби статистики України. Причиною цього є різного роду екологічні, соціальні, економічні та інші чинники, які мають негативний вплив на загальне здоров'я населення.

У дослідницькому колі науковці розглядають сім'ю як осередок виховання і розвитку дитини з інвалідністю, оскільки для дитини з інвалідністю сім'я є перш за все основним середовищем реабілітації. Проте не можна розглядати сім'ю виключно з реабілітаційної точки зору, адже сім'я – це соціальна група, яка здійснює свою життєдіяльність на основі спільного економічного, побутового, морально – психологічного укладу. У сім'ях, де народжуються діти з інвалідністю, виникає багато труднощів і проблем від медичного до соціального характеру, але найбільш актуальні і поширені проблеми таких сімей є фінансові. Враховуючи економічний стан України та економічні можливості української сімей, можна з впевненістю сказати, що система соціального забезпечення в Україні не здатна повною мірою допомогти сім'ям, які виховують дітей з інвалідністю в фінансовому плані, адже виплати є мізерно низькими й варіативність таких виплат є незначною. Це актуалізує дослідження питання соціального захисту сімей, де виховуються діти з інвалідністю, зокрема вивчення міжнародних інноваційних методів соціального забезпечення цієї категорії населення.

Метою статті є теоретичний аналіз світових інноваційних механізмів та підходів щодо соціального забезпечення сімей, де виховуються діти з інвалідністю, для їх подальшої імплементації в Україні.

Методологія. Теоретична основа даної статті ґрунтується на світових соціально – економічних теоріях, наукових підходах щодо вирішення проблем соціального забезпечення та теоріях соціальної роботи. Використовувались загальнонаукові методи дослідження, зокрема структурно – функціональний для розкриття видів соціальної допомоги та існуючих технологій і методів нарахування соціальних виплат сім'ям, де виховуються діти з інвалідністю в Україні; порівняння – для дослідження світових інноваційних технологій соціального забезпечення, де виховуються діти з інвалідністю.

Результати. Встановлено, що соціальне забезпечення сімей, які виховують дітей з інвалідністю є одним із пріоритетних завдань соціальної політики як в Україні, так і в світі. Здійснено аналіз міжнародних інноваційних механізмів та підходів щодо соціального забезпечення сімей, де виховуються діти з інвалідністю. Запропоновано удосконалення української системи соціального забезпечення шляхом впровадження світових тенденцій соціального захисту сімей, де виховуються діти з інвалідністю.

Шаповалова Т., Шумінська Д. Міжнародний досвід соціального захисту сімей, де виховуються діти з інвалідністю. *Економічний аналіз*. 2021. Том 31. № 1. С. 239-244.

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2021.01.239>

Ключові слова: соціальна допомога; соціальне забезпечення; державний бюджет; дитина з інвалідністю; прожитковий мінімум.

UDC 336.5

JEL classification: I38, L31, O35, R58

Tetiana SHAPOVALOVA

*PhD in Economics,
Associate Professor,
Department of Sociology and Social Work
Lviv Polytechnic National University, Ukraine
E-mail: gg39358@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-2535-867X
Researcher ID:
<https://publons.com/researcher/3770408/>*

Daryna SHUMINSKA

*Department of Sociology and Social Work,
Lviv Polytechnic National University, Ukraine
E-mail: darynashummy@gmail.com*

© Tetiana Shapovalova, Daryna Shuminska, 2021

Received: 01.02.2021
Revised: 16.02.2021
Accepted: 24.02.2021
Online publication date: 24.02.2021

This is an Open Access article, distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 license, which permits unrestricted re-use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

Tetiana Shapovalova (Ukraine)
Daryna Shuminska (Ukraine)

INTERNATIONAL EXPERIENCE OF SOCIAL PROTECTION OF FAMILIES RAISING CHILDREN WITH DISABILITIES

ABSTRACT

Introduction. At present, the priority of social policy in Ukraine is to ensure a fair standard of living for all categories of the population who find themselves in difficult life circumstances, including families raising children with disabilities. Over the past 5 years, the number of Ukrainian families raising children with disabilities has increased by 20% according to the State Statistics Service of Ukraine. This is due to various environmental, social, economic, and other factors that harm the general health of the population.

In the research circle, scholars consider the family as a center for the upbringing and development of a child with a disability, because for this child, the family is primarily the main environment for rehabilitation. However, the family cannot be considered solely from the point of view of rehabilitation, because the family is a social group that carries out its activities based on a common economic, domestic, moral, and psychological way of life. Families with children with disabilities face many difficulties and problems, from medical to social, but the most pressing and common problems of such families are financial. Given the economic situation in Ukraine and the economic opportunities of Ukrainian families, it is safe to say that the social security system in Ukraine is not able to fully help families raising children with disabilities financially, as benefits are insignificant and the variability of such benefits is negligible. This actualizes the study of social protection of families with children with disabilities, in particular the study of international innovative methods of social welfare provision to this category of the population.

The aim of the article is a theoretical analysis of global innovation mechanisms and approaches to social welfare provision to families raising children with disabilities for their further implementation in Ukraine.

Methodology. The theoretical foundation of this article is based on world socio-economic theories, scientific approaches to solving problems of social welfare, and the social work theories. General scientific research methods were used, in particular, structural-functional to reveal the types of social assistance and existing technologies and methods of calculating social benefits for families raising children with disabilities in Ukraine; comparison – to study the world's innovative social welfare technologies.

Results. It has been confirmed that the social welfare provision to families raising children with disabilities is one of the priority tasks of social policy both in Ukraine and in the world. An analysis of international innovative mechanisms and approaches of social welfare provision to families, who raise children with disabilities has been carried out. Improvement of the Ukrainian social welfare system has been suggested by introducing world tendencies of social protection of families raising children with disabilities.

Shapovalova, T., & Shuminska, D. (2021). International experience of social care protection of families raising children with disabilities. *Economic analysis*, 31(1), 239-244.

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2021.01.239>

Keywords: social assistance; social welfare; state budget; child with disabilities; subsistence level.

Вступ

Згідно із Законом України «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю» сім'ї, які виховують дітей з інвалідністю мають право на отримання державної соціальної допомоги на дітей з інвалідністю до 18 років та надбавку на догляд за дитиною з інвалідністю. Розміри даних виплат встановлюються в залежності від розміру прожиткових мінімумів, які визначаються відповідно до Закону України «Про прожитковий мінімум» та щорічно затверджуються Верховною Радою України.

У відповідності із Законом України «Про Державний бюджет на 2020 рік», прожитковий мінімум дітей віком до 6 років становить: з 1 січня 2020 року – 1779 гривень, з 1 липня – 1859 гривень, з 1 грудня – 1921 гривня; дітей віком від 6 до 18 років становить: з 1 січня 2020 року – 2218 гривень, з 1 липня – 2318 гривень, з 1 грудня – 2395 гривень; осіб, які втратили працездатність – 1769 гривень.

Згідно з даними Центру з контролю та профілактики захворювань (США) виховання дитини з аутизмом коштує близько 30 000 американських доларів. Порівнюючи розміри виплат, які гарантує держава і реальну суму, яку потрібно для забезпечення нормальної життєдіяльності дитини з інвалідністю, крім цього враховуючи здебільшого низькі фінансові можливості українських сімей, які виховують дітей з інвалідністю, можна з впевненістю сказати, що економічні умови, в яких перебуває ця категорія населення є вкрай несприятливими і складними.

Дослідження проблем сімей, де виховуються діти з інвалідністю здійснювалося багатьма науковцями як закордонними, так і вітчизняними. Питання соціального захисту сімей, де виховуються діти з інвалідністю вивчали у своїх наукових працях Н. Майструк, А. Лучаківська, Л. Калашнікова, О. Балдинюк. Дослідженням вдосконалення соціального захисту сімей, де виховуються діти з інвалідністю займалися Ю. Лобанова, С. Каштан, О. Кравченко та інші.

Проблематику вдосконалення соціального забезпечення сімей, де виховуються діти з інвалідністю та світові методи надання соціальних послуг цій категорії населення, безпосередньо у своїх країнах, досліджували такі зарубіжні науковці С. Ванегас, Р. Абдельрагім, К. Г'юз (Сполучені Штати Америки), Д. Макконел (Канада), А. Бергман (Швеція), Т. Ямамото, К. Морівакі (Японія), Т. Сансоур (Німеччина) та інші.

Попри той факт, що питанню вдосконалення соціального забезпечення сімей, де виховуються діти з інвалідністю приділялось багато уваги зі сторони як вітчизняних, так і зарубіжних науковців,

дана проблематика залишається нерозкритою і потребує глибшого дослідження, зокрема порівняльного аналізу світових практик соціального забезпечення сімей, які виховують дітей з інвалідністю, що зумовило актуальність дослідження і постановку мети і завдань статті.

Мета і завдання статті

Метою дослідження є встановлення світових механізмів та методів соціального забезпечення сімей, де виховуються діти з інвалідністю, для їх подальшого застосування в Україні.

Для досягнення поставленої мети потрібно визначити такі завдання дослідження:

- дослідити світові технології соціального забезпечення сімей, де виховуються діти з інвалідністю;
- здійснити порівняльний аналіз світових методів і технологій соціального забезпечення сімей, де виховуються діти з інвалідністю;
- виокремити альтернативні світові технології соціального забезпечення сімей, які виховують дітей з інвалідністю для їх подальшого застосування в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження

Світовий досвід показує, що у розвинених країнах рівень соціального захисту населення є досить високий, зокрема такої категорії населення як сім'ї, які виховують дітей з інвалідністю.

Моделі соціального забезпечення сімей, які виховують дітей з інвалідністю у різних країнах реформувались і вдосконалювались впродовж років по різному, але які ефективно функціонують тепер і вирішують ряд проблем, з якими стикаються сім'ї, які виховують дітей з інвалідністю.

Проаналізовані системи соціального забезпечення сімей, які виховують дітей з інвалідністю виступають міцними основами соціальної політики щодо дітей з інвалідністю і слугують гарантією економічного, соціального та політичного розвитку цих держав.

Система соціального забезпечення дітей з інвалідністю в Сполучених Штатах Америки (далі – США) пропонує сім'ям, де виховуються діти з інвалідністю різноманітний спектр виплат через Адміністрацію соціального забезпечення (державний орган), Medicaid (державну медичну програму), страхування, гранти тощо. З точки зору державного забезпечення нас цікавить Supplemental Security Income (SSI) – це державна соціальна допомога призначена для дітей з інвалідністю, які виховуються в малозабезпечених сім'ях. Якщо дохід сім'ї відповідає обмеженням, а дитина відповідає стандартам інвалідності SSI, то дитина з інвалідністю може отримувати допомогу, розміри якої становлять від 647 до 771

американських доларів на місяць. Залежно від політики штату можуть здійснювати дотації до цієї суми. Також, варто зазначити, що у більшості штатів, дитина яка має право на SSI, автоматично здобуває право на Medicaid – як основний спосіб компенсації витрат на лікування дітей з інвалідністю. Дана програма забезпечує дитину з інвалідністю необхідним медичним обладнанням, окрім того оплачує домашню підтримку. Інша програма медичного страхування – CHIP, яка охоплює багато медичних послуг та послуги довгострокового догляду за дітьми з інвалідністю є також затребуваною серед сімей, які виховують дітей з інвалідністю, але їхні доходи зависокі для участі в програмі Medicaid. Станом на січень 2017 року середній рівень фінансової придатності для дітей з інвалідністю Medicaid та CHIP становив 255% (52 989 американських доларів на рік для сім'ї з трьох осіб). Залежно від штату, можуть існувати й інші держані програми для сімей, які виховують дітей з інвалідністю, що зумовлює ще ширший спектр соціального забезпечення цієї категорії населення.

Шведська система державної допомоги сім'ям, де виховуються діти з інвалідністю як частина соціально- демократичної моделі соціального захисту включає такі основні види допомоги.

1. Допомога на догляд за дитиною з інвалідністю. Це грошові виплати, які може отримати дитина з інвалідністю, якщо вона потребує додаткового догляду та забезпечення. Розмір даної допомоги становить 2422 – 9688 шведських крон на місяць.

2. Надбавки. Це додаткові грошові виплати для дітей з інвалідністю (та осіб з інвалідністю), рівень життя яких є дуже дорогим відповідно до ступеню їхньої інвалідності. Розміри таких надбавок змінюються у сумі від 1 163 шведських крон до 2713 шведських крон на місяць. Розмір надбавки залежить від того скільки рівень життя дитини з інвалідністю потребує додаткових коштів.

3. Компенсація батькам дітей з інвалідністю «Contact days». Батьки, які виховують дітей з інвалідністю отримують грошову компенсація – 80% від доходу – на 10 «контактних днів» на одну дитину щороку до моменту, коли дитині з інвалідністю виповниться 16 років. Ці дні виділені з метою заохочення батьків відвідати своїх дітей у школі, взяти участь у шкільних заходах та навчанні для батьків.

Дана система передбачає, що сім'я, де виховуються діти з інвалідністю може отримувати одночасно допомогу на догляд за дитиною з інвалідністю та надбавку до неї.

Розвиток соціального забезпечення людей з інвалідністю, особливо дітей з інвалідністю був і є пріоритетним напрямом соціальної політики в

Австралії протягом останнього десятиліття. Це пояснюється тим, що в Австралії люди з інвалідністю часто перебувають у стані низького рівня соціального захисту, бідності, безробіття тощо (Kavanagh A, 2020). Таким чином досвід соціального забезпечення сімей, зокрема сімей, де виховуються діти з інвалідністю вбачається у системі державної допомоги батькам в Австралії є вартий для аналізу. Так звані parenting payments гарантують різноманітні виплати сім'ям з метою допомогти батькам у вихованні дітей з фінансової точки зору. Важливим аспектом надання таких виплат є те, що їхні розміри залежать від доходу сім'ї та активів, якими вона володіє.

Сім'ї, які виховують дітей з інвалідністю мають право на такі види державної допомоги як реабілітаційна виплата, допомога на догляд за дітьми з інвалідністю, надбавки на догляд за дітьми з інвалідністю, допомога дітям з інвалідністю тощо. Реабілітаційна виплата (Carer Adjustment Payment) – це одноразова виплата батькам чи опікунам дітей з інвалідністю віком до 7 років. Умовами отримання даної виплати є те, що сім'я перебуває у складному фінансовому становищі і заява на отримання цієї допомоги повинна податись протягом двох років після того, як у дитини встановлено інвалідність. Розмір цієї одноразової виплати залежить від обставин, в яких перебуває сім'я. Максимальний розмір такої допомоги становить 10 000 американських доларів.

Щодо допомоги на догляд за дитиною з інвалідністю, або Carer Payment – це виплати сім'ям, які виховують та доглядають дітей з інвалідністю. Розмір даної допомоги залежить від типу сім'ї – повна, неповна, комбінована – і може становити від 944, 30 до 1 423, 60 американських доларів на місяць

Надбавки на догляд за дітьми з інвалідністю (Carer Allowance) – це виплати батькам, які виховують та доглядають дітей з інвалідністю. Розмір даної допомоги становить 263, 8 американських доларів на місяць. Окрім цього, якщо дитина із більшими потребами, до цієї виплати їй надається пільгова карта (Health Care Card), що дає право на пільги та знижки при покупці медикаментів необхідних дитині.

Політика соціального забезпечення в Японії також передбачає систему соціальної допомоги сім'ям, які виховують дітей з інвалідністю у формі державних соціальних виплат, адже було проведено дослідження, що програма грошових переказів, орієнтовна на сім'ї, які виховують дітей, зокрема дітей з інвалідністю покращує умови життя дітей через два механізми – інвестиція у дітей та покращення відносин батьків і дітей (Koyama Y., Fujiwara T., Isumi A., 2020).

Відповідно у 2010 році в Японії був прийнятий Закон про державну допомогу дітям (Act of Child Allowance), який гарантує такі види допомоги батькам, які виховують дітей з інвалідністю як виплата на спеціальне виховання дітей (Special Child Rearing Allowance – SCRA), додаткова допомога на дітей із важкою формою інвалідності (The welfare allowance for children with heavy disabilities – WACHD). SCRA надається батькам, які доглядають дітей з інвалідністю вдома. Розмір даної допомоги залежить від ступеня інвалідності, яку має дитина та її віку. Таким чином, сім'я, яка виховує дітей з інвалідністю до 20 років і першого ступеня інвалідності може отримати 50 400 єн на місяць, якщо виховує дітей з інвалідністю другого ступеня інвалідності – 33 570 єн на місяць, якщо доглядає дітей з інвалідністю віком понад 20 років – 26 260 єн на місяць. Розмір WACHD становить 14 280 єн на місяць.

Варто зазначити, що вище згадані виплати призначаються залежно від рівня доходу сім'ї, яка отримує допомогу, а також від кількості членів у сім'ї.

Досвід британської системи соціального забезпечення сімей, де виховуються діти з інвалідністю також вказує на те, що виплата прямих платежів сім'ям, які виховують дітей з інвалідністю значно зменшують потребу цієї категорії населення звертатись по допомогу в установи, що змушують бути залежними від них (Morris J., 2011). Отже, у Британії сім'я, яка виховує дітей з інвалідністю має право на такі види допомоги.

1. Допомога на проживання осіб з інвалідністю (Disability Living Allowance) – це грошові виплати дітям з інвалідністю віком до 16 років. Розмір DLA може становити від 23,60 до 151, 40 фунтів стерлінгів на тиждень, що залежить від рівня допомоги, який потребує дитина з інвалідністю.

2. Виплата на особисту незалежність (Personal Independence Payment) – це грошові виплати дітям з інвалідністю віком понад 16 років. Проте право на отримання цієї виплати також залежить від доходу та заощаджень сім'ї. Розмір PIP також може становити від 23,60 до 151, 40 фунтів стерлінгів на тиждень, що залежить від рівня допомоги, який потребує дитина з інвалідністю.

3. Допомога на догляд (Carer's Allowance) – це допомога особам, які здійснюють догляд, зокрема це можуть бути батьки, які здійснюють догляд за своїми дітьми з інвалідністю принаймні 35 годин на тиждень. Однією з умов отримання цієї виплати є те, що особа – дитина з інвалідністю, за якою здійснюється догляд вже повинна отримувати якусь допомогу.

Також передбачено пільги для батьків, які виховують дітей з інвалідністю, а саме housing

benefit, які покривають більшу частину орендної плати, якщо проживає дитина з інвалідністю; cold weather payment, які передбачають виплату коштів на опалення будинку; податкова пільга на дитину (child tax credit) які забезпечують батьків 3 375 фунтів стерлінгів на дитину на рік.

Заслугує на увагу канадський досвід політики соціального забезпечення сімей, які виховують дітей з інвалідністю, що складається з різних програм, пільг та грошових виплат (Stienstra D., 2018). А саме до системи соціального забезпечення входять такі види:

1. Special Child Welfare Allowance Program – це державна програма метою якої є забезпечення коштами сім'ю, яка виховує дитину з інвалідністю віком до 18 років. Ця програма розроблена для надання можливості сім'ї оплачувати ті товари чи послуги, які необхідні дитині з інвалідністю. Розмір такої виплати призначається для кожної сім'ї відповідно до результатів пройденого тесту.

2. Canada child benefit (CCB) – це неоподаткована щомісячна виплата для сімей на виховання дітей віком до 18 років. Розмір цієї виплати може становити 240,50 американських доларів на місяць на кожну дитину, яка має право на цю виплату.

3. Disability tax credit – це невідшкодовані податкові пільги, які зменшують суму податків доходу, що потрібно оплатити. Право на ці пільги мають особи з інвалідністю та особи, які доглядають осіб з інвалідністю, зокрема сім'ї, які виховують дітей з інвалідністю віком до 18 років. Право на податкові пільги також зумовлює право на компенсацію, максимальний розмір такої компенсації у 2020 році становив 5003 американських доларів.

4. The child disability benefit – це неоподаткована щомісячна виплата батькам, які виховують дітей з інвалідністю віком до 18 років. Розмір даної виплати розраховується на основі кількості дітей, доходу сім'ї та сімейного стану. Цю виплату батьки отримують автоматично, якщо вони вже забезпечуються ССВ. Варто наголосити, що усі вище згадані виплати та пільги надаються на державному рівні, адже окрім них також передбачені різні додаткові програми на рівні провінцій.

Дослідження питання соціального захисту сімей, які виховують дітей з інвалідністю у світі вказує, що дана проблема широко популяризована закордоном, зокрема в Австралії, Канаді, Великій Британії, Японії тощо. Адже як вказують зарубіжні науковці – практики, діти з інвалідністю та їхні батьки – це категорія населення, яка часто перебуває у складних фінансових умовах, що зумовлює ряд проблем, які таким сім'ям важко вирішувати без допомоги, зокрема зі сторони

держави. Таким чином, досвід світових країн щодо соціального забезпечення сім'ї, які виховують дітей з інвалідністю вражає різноманітними підходами та технологіями. Результати дослідження показують, що більшість програм соціального забезпечення сімей, які виховують дітей з інвалідністю є солідарними, до яких входять різноманітні виплати, пільги, які розраховуються на основі кількох критеріїв, а саме доходу та власності сім'ї, її соціального статусу та кількості дітей у сім'ї тощо.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Подальший розвиток системи соціального забезпечення сімей, де виховуються діти з інвалідністю в Україні потребує відпрацювання

ефективних та дієвих технологій соціального забезпечення з урахуванням особливостей суб'єктів їх отримання, як це практикується за кордоном. Варто наголосити, що для ефективного застосування світових механізмів соціального забезпечення сімей, де виховуються діти з інвалідністю в Україні варто збільшити бюджетне фінансування, а також забезпечити прозорість цих процесів.

Відкритим і недослідженим питанням також залишається нових шляхів і напрямів удосконалення системи соціального захисту України, зокрема коли держава сприяє активізації діяльності громадських організацій у цій сфері.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Wells M. & Bergnehr D. Families and Family Policies in Sweden. *Handbook of Family Policies Across the Globe*, 2014. P. 91-107. URL: 10.1007/978-1-4614-6771-7
2. Hayashi M. Social Protection in Japan: Current State and Challenges. ERIA Research Project Report 2009 – 9, Jakarta: ERIA, 2010. P. 19-54.
3. Kavanagh A. Disability and public health research in Australia. *Australian and New Zealand Journal of Public Health*, 2020. 44 (4), P. 262 – 264.
4. Koyama Y., Fujiwara T., Isumi A. & Doi S. Is Japan's child allowance effective for the well – being of children? A statistical evaluation using data from K-CHILD study, *BMC Public Health*, 2020. 1503. URL: <https://doi.org/10.1186/s12889-020-09367-0>.
5. Morris J. Rethinking disability policy. *Joseph Rowntree Foundation*, 2011. URL: https://www.basw.co.uk/system/files/resources/basw_31308-7_0.pdf.
6. Novoa C. The child care crisis disproportionately affects children with disabilities, 2020. URL: <https://cdn.americanprogress.org/content/uploads/2020/01/07090004/Child-Care-for-Children-with-Disabilities1.pdf>.
7. Stienstra D. Canadian Disability Policies in a World of Inequalities. *Societies*, 2018. № 36 (8). P. 1-13.
8. Vawter-Lee M. & McGann, P. The Increasing Global Burden of Childhood Disability: A Call for Action. *Pediatrics*, 2020. № 146(1). URL: <https://doi.org/10.1542/peds.2020-1119>.
9. Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю: Закон України від 24.09.2020 р. № 2109 – III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2109-14#Text>
10. Яригіна Є. Соціальне забезпечення сімей з дітьми: міжнародний досвід та українська модель. Харків.: *Моноліт*, 2016.

REFERENCES

1. Wells, M. & Bergnehr, D. (2014). Families and Family Policies in Sweden. *Handbook of Family Policies Across the Globe*, 91-107. Retrieved from: 10.1007/978-1-4614-6771-7
2. Hayashi, M. (2010). Social Protection in Japan: Current State and Challenges. *ERIA Research Project Report*, 9, 19-54.
3. Kavanagh, A. (2020). Disability and public health research in Australia. *Australian and New Zealand Journal of Public Health*, 44 (4), 262-264.
4. Koyama, Y., Fujiwara, T., Isumi, A. & Doi, S. (2020). Is Japans child allowance effective for the well – being of children? A statistical evaluation using data from K-CHILD study. *BMC Public Health*, 1503. Retrieved from: <https://doi.org/10.1186/s12889-020-09367-0>.
5. Morris, J. (2011). *Rethinking disability policy*. Joseph Rowntree Foundation. Retrieved from: https://www.basw.co.uk/system/files/resources/basw_31308-7_0.pdf.
6. Novoa, C. (2020). *The child care crisis disproportionately affects children with disabilities*. Retrieved from: <https://cdn.americanprogress.org/content/uploads/2020/01/07090004/Child-Care-for-Children-with-Disabilities1.pdf>.
7. Stienstra, D. (2018). Canadian Disability Policies in a World of Inequalities. *Societies*, 36 (8), 1-13.
8. Vawter-Lee, M. & McGann, P. (2020). The Increasing Global Burden of Childhood Disability: A Call for Action. *Pediatrics*, 146(1). Retrieved from: <https://doi.org/10.1542/peds.2020-1119>.
9. Pro derzhavnu sotsialnu dopomohu osobam z invalidnistiu z dytynstva ta ditiam z invalidnistiu: Zakon Ukrainy vid 24.09.2020 r. # 2109 – III. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2109-14#Text>.
10. Yaryhina, Ye. (2016). *Sotsialne zabezpechennia simej z ditmy: mizhnarodnyi dosvid ta ukrainska model*. Kharkiv: Monolit.